

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԵՐԻՆԻ

Էմբրիոնալ նէ տիր : — Քրիստոսյանլար վէ չիչէք-
լէր : — Ախլազը պողոզ արգատաշլար : — Էրմէնի
միլլէթի վէ Փրօթէսմաննլար : — Հինտտէ սու պէնտ-
լէրի : — Մատամ Մազ Մահօն : — Նիկտէտէն պիր
մէթուպ : — 1874 սէնէսի իչիւն Կրիկիա Իմթիհա-
տընն սէնէվի րափօթօսունուն ճէտվէլի : — Մա-
րաշտա գօլէրա : — Փօլիմիզա հապատիսի :

ԷՕՄՐԻԻՄԻԶ ՆԵ՞ ՏԻՐ

ՄԷՇՆՈՒՐ պիր ինկիլդ էօլտիւլիւ
վաղըթ, «Եաղըգ քի ինսանլար նէ
մագսէտ իւզըն տիւնեայա կէլմիշ օլ-
տուգլարընն տիւնեատան չըգաճագ-
լարըն եաղլաշտըղը վաղթատէք պիւ-
մէղլէր» տէտի :

ՔՐԻՍՏՈՒՅԱՆԼԱՐ ՎԷ ԶԻԶԻՔԼԵՐ

Զիչէքլէրին պօյու, ճինսի, բէնկի,
գօգուսու վէ խասսիլէթլէրի կէօնա-
կէօն տիւր. պաղըլարը տիկէրլէրին-
տէն ալա իսէլէր տէ, պիրպիրլէրի
իլէ ապա մարաղա էթմէյէրէք, պաղ-
չէպաննն տիքտիլի եէրտէ գալըլար:
Քրիստոյանլար տա չիչէքլէր կիպի
օլմալը տէյիլլէր մի :

ԱԽԼԱԳԸ ՊՈԶՈՒԳ ԱՐԳԱՏԱՆԼԱՐ

Պուլանըգ պիր ըրմագ պէրրագ վէ
փարըղ պիր ըրմաղա աղտըղընտա,
իպթիտա օնունլա գարըլմայարագ
պէրապէր ագըպ կիտէր, լաքին պիր
աղ իլէրի վարտըգտան սօնղրա իքի
ըրմաղըն տա սուլարը պիրպիրլէրի ի-
լէ գարըլըր, վէ պիւլթիւն ըրմագ
պուլանըր: Պունուն կիպի տէ ախ-
լաղը պօղուլմամը կէնճլէր պօղուգ
ախլաղը օլան արգատաշլար արտաշն-
տա պիր աղ վաղըթ թէմիլ գալըր-
լար իսէ տէ, սօնղրա օնլար կիպի օ-
լուրլար :

ԵՐՄԵՆԻ ՄԻԼԼԵԹԻ ՎԷ ՓՐՕԹԵՍՕՒՆՈՒԼԱՐ

Թիւրքիտա պաղը քիմէլէր ինճի-
լին թալիմաթընը վաղ էտէրէք ճէրքէ-
սի Քրիստոսա շայիրտ վէ թապի օլմաղա
տալլէթ էտէրլէր: Պու առեմլէրին տի-

նի Քրիստոսուն ճէլի թէնպիլէրինէ
միլթի օլմագ. վէ օնուն ինճիլինին
թալիմ վէ նիզամընա միլթաղըգ
օլմայան շէյլէրի բէտտ էթմէլլէրի
թալէպ էտէր: Մէղըրիւ քիմէլէրին
ասըլ իսմի ինճիլի տիր, չօղլար օն-
լարը Փրօթէսմանն թէմիլէր էտէր-
լէր, վէ օնլար պու իսմի տէ գապուլ
էտէրլէր, լաքին ասըլ իսմիլէրի, պիր
աղ էվլէլ զիքը օլունտուղու իւզըն,
ինճիլի տիր, չիւնքի ինճիլի Քրիստի-
յանլար ինճիլի շէրիֆի տիւնէ վէ է-
տէպէ եալընըգ դաիտէ տէյիւ գապուլ
էթմէլլէրի իլէ սաիր Քրիստիյանլար-
տան թէֆրիգ օլունուրլար :

Հաղգանիլէթ էնլի քիմէլէրտէն
չօղլար Փրօթէսմաննլարըն թալիմ
էթտիլի շէյլէրին սահիճ օլունուրլունու,
վէ ինճիլի Քրիստիյանլարըն ախլազ,
տիւնտարըղ վէ մալիւմաթ ճիհէթի
իլէ բիայէթէ շայէսթէ իտիլինի, վէ
մէթլէպլէր քիւշտա, Քիլթաղը շէ-
րիֆի էհալինին աննատըղը լիսանա
թէրճիւմէ վէ էնվաի քիլթաղլար
թէէլիֆ վէ նէշը էթմէլլէր միլլէթէ
պէօյիւք ինզվէթ էթմէլլէր օլունուգ-
լարընն տալի իգրար էտէրլէր իսէ
տէ, Փրօթէսմաննլար միլլէթիմիլին
զաաֆիլէթի վէ լաղլընը միւճիպ օլ-
տուգլարը իչիւն օնլարա իթիպար է-
տէմէլիլ տէմէլլէր տիրլէր :

Քրիստոսու գաթլէ հիւքմ էտէն
Եէհուտի մէճլիսինտէ օնուն ալէյհին-
տէ սէօյլէնէն սէօղ տալի պու իտի
(Յօվհ. ԺԱ. 47-53): Վաղա պաղըլար
Քրիստոս իչիւն իզլալ էտիճի տիր, մէճ-
նուն տուր տէրլէր իտի իսէ տէ (Յօվհ.
Է. 12, Ը. 48), օնա մուխալիֆ օլան-
լարըն ճիւմլէսի պունու տէմէլլէր
իտի: Մէճլիստէ անճագ, էյէր պու-
նու պրաղըրտագ, միլլէթիմիլին պաթ-
մալընա սէպէպ օլաճագ, չիւնքի հէր
քէս օնա ինսանճագ տըր տէնիլաի:
Եէհուտիլէրին մէրամը քէնտի մէղ-
հէպլէրինի, եանի Մովսէսին վէ փէյ-
զամպէրլէրին եէտի իլէ աթալարընա
վէրիլէն մէղհէպի, վէ Եւլլէլ պու
մէղհէպ իլէ պրաղի գալապիլիւր զանն
էթտիլլէրի միլլէթի վիգայէ էթմէլլէր

իտի: Լաքին նէ պէօյիւք եանլըլըղտա
պուլունտուլար զիքա Քրիստոսու գա-
պուլ էթմիշ օլունուլարը հալտէ, միլ-
լէթին միւճիպի խէլտա վէ շէրէֆի օ-
լաճագլար իտի, Քրիստոսու բէտտ
էթմէլլէրի իսէ միլլէթին խարապիլէ-
թինի պաիս օլունու :

Միլլէթիինի սէվմէք վաղա էյիլ վէ
մէտհէ շայան տըր: Խալիս Քրիստի-
յանլար քէնտի ճինսլէրինի վէ միլ-
լէթլէրինի սէվմէյէ պօրճըլու տուր-
լար: ինճիլի էրմէնիլէր քէնտի միլ-
լէթլէրինի ֆէվգ էլ առե սէվլէրլէր,
վէ պաղա էրմէնիլէր միլլէթի տահա
զիյատէ սէվլէրլէր տէյիւ գապուլ
էթմէլլէր: ինճիլի էրմէնիլէր պիւլ
ճիւմլէ էրմէնիլէրին իթթիֆագ էտիպ
իլէրլէմէսինէ, վէ քէսպի սաատէթ
վէ շէրէֆ էյլէմէսինէ ճան ու տիլ-
տէն արղու վէ զայրէթ էթմէլլէր
տիրլէր: ինճիլի էրմէնիլէրին միլլէթ-
տէն այրըլմըշ օլունուլունուն սէպէպի
եալընըգ պու տուր քի, օնլար այրը
ճէմաաթ թանըլմագսըղըն պու մէմա-
լիքտէ մէվճուտ օլամաղլար, վէ ին-
ճիլ միւճիպիննէ իգրարը տին վէ
իճրաի իպատէթ էտէմէլլէր: Պու
մէմալիքտէ Փրօթէսմանն ճէմաա-
թըն իհտասընա ասըլ սէպէպ Մատ-
թէոս ֆաթրիք օլունու. օնուն խալէֆ-
լէրինին էյամընտա օլան թէատտիլլէր
իսէ պու ճէմաաթա զիյատէ մէթա-
նէթ վէրտիլլէր: Լաքին ինճիլի էրմէ-
նիլէր քէնտիլլէրինէ թէատտի էտէն-
լէր իչիւն տուա էտէրլէր, վէ պիւլ-
թիւն էրմէնի միլլէթինին թէրպիլէսի
վէ սաատէթի հալինի իլէրլէթմէք
խուսուտունտա էլլէրինտէն կէլէն
զայրէթի տիրիլ էթմէլլէրտէ տիրլէր:
ինճիլի էրմէնիլէր էրմէնի օլունուլա-
րընա իթթիլաար էտէրէք, միլլէթի
տիւնեա մուլաճէհէսինտէ միւշէրէֆ
գըլմաղա քէաֆի օլան պիրիճիք վա-
սիլթայը էլէ ալմըլլար արը: ինճիլ
մէպալէրլէրինին գապուլ օլունմասընա
մուխալիֆէթ էտէնլէր, Պօղոսուն
թէվպէյէ կէլմէլլէր օլունուլու կիպի,
տիւնտար, Ալլաճ իչիւն զայրէթ քէշ վէ
միլլէթիլլէրլէր օլապիլիլլէր, լաքին

Պողոս կիպի տե պէօյիւք եանլըչըդ-
իչինտէ պուլունույօրլար: Միլլէթին
խելապը քիլիսէի ապիլէնին տալէթէ-
րինի հըֆիլ էթմէքլէ օլմազ, անճագ-
ինճիլին թալիմաթը իւղըէ ֆրիստոսս
խալիս շայրիտ օլմազլէ օլուր: Պու-
լիմաթը գապուլ վէ օնա միւթա-
պըզ հարէքէթ էտէն միլլէթէր պա-
գի վէ սաատէթի հալտէ գալմըչլար:
օլ թալիմաթա մուխալիֆէթ էթ-
մէք իսէ նիհայէթ խարապիլէթի
միւճիպ օլուր: «Սանա գուլլուգ էթ-
մէյէճէք օլան թաիֆէ հէլաք օլա-
ճագ» (Ես. Կ. 12): Մէզամիլին իքինճի
պապընը օգուտուղուն հալտէ Բապ-
պըն իչինէ վէ օնուն Մէսիհինէ գաստ
էտէն զէնկինէրին, պէօյիւքէրին վէ
գուտըթիլի քիմնէլէրին իթթիֆագը
նէ գաստար նաֆիլէ օլտուղունու կէօ-
րիւրսին: Տէրեանըն ազընթընը
տուրտուրմագ մուհալ օլտուղու մի-
սիլլի, ինճիլին պիւթիւն տիւնեա իւ-
զէրինէ եայլմագտա օլան թէէսիրի-
նին կիալիլին տուրտուրմագ տալի
մուհալ գապիլինտէն տիր: Իւք պա-
հար մէմսիմի կէլտիլինտէ, Ալլահտան
չաղըրմըչ կիպի եէնի գուլվէթ վէ
հիւսն իլէ տիրիլէն թապիաթը գըչըն
մէզարընտա քիմ ալըգօյապիլիք: Պիր
ատէմ իսթէտիլի հալտէ պիր գարան-
լըգ մաղարայա, եախօտ տէօրթ էթ-
րաֆընա տուվար չէքիլմիլ պիր մա-
հալէ կիրէպիլիք, լաքին պուլութ-
սուղ սէմատա եէնի տօղան կիւնէչի
պիւթիւն տիւնեա իւզէրինէ զիյասը-
նը սաչմագտան մէն էտէպիլիքիմ:

Ինճիլ իչինէ մուխալիֆէթ էտէն-
լէր մուվազգաթէն զալէպէ էտէպի-
լիլէր իսէ տէ, պուլ զալէպէնին նէ-
թիճէսի տէ, Եէհուտիլէրին Յիսու-
սու էօլտիւրմէքլէ նաիլ օլտուղլարը
զալէպէնին նէթիճէսի կիպի օլաճագ:
Եէհուտի միլլէթի օնլարըն իսթէտիլի
սուրէթտէ գալմապը, լաքին Ալլահ
օնլարըն թէսալվուր էթտիլի խելաս-
տան չօգ զիյատէ ալի վէ ազիմ պիր
խէլաս օնլարա վէ պիւթիւն տիւն-
եայա իհսան պուլլուրտու:

ՀԻՆՏՏԷ ՍՈՒ ՊԵՆՏԼԵՐԻ

Հինտտէ գուրազ եէրլէրի սուվար-
մագ իչին ինկիլ տէվէթիլին եափ-
թըրտըղը պէնալէր վասի հէմ ֆաիտէ-
լի օլտուղլարը ճիհէթլէ մէշհուր
տըրլար:

Էվաիտէ Աֆրիգաի չէմալիլէ վէ
չարդիլէ մէտէնիլէթ քէսպ էթմիլ օ-
լան միլլէթլէր մէսքեանը օլտուղու,
Անատօլու գըթասըր վէ էսքի իրան

տէվէթիլին մէմալիքի տէ պաղչէ կի-
պի միւզէյէն օլտուղլարը էանատէ,
պուլ մէմլէքէթլէրին էհալիսի, արաղի-
լէրի պիր կիւն գուրաղլըգտան վէ
գըթըրգտան խարապ օլապիլիք տէ-
լիւ հիլ տիւչիւնմէտիլէր, լաքին, էյ-
վալի, մէզքիւր տիյարլար գուրաղլըգ-
սէպէպիլնտէն չէօլ կիպի վիրան գալ-
տըլար: Հինտին չէմալի, չարդի վէ
մէրքէզի գըսմլարընտա տալի, պիր
վաղըթ գուլվէթ վէ մէտէնիլէթ մէ-
քեանը օլան վասի էօլքէլէր գուրաղ-
լըգ սէպէպիլնտէն պէեապան օլտու-
լար, վէ հալա Հինտին պաղը վասի
մահալլէրինտէ անճագ ըրմագ քէնար-
լարը չէն գալմըչ տըր:

Պուստան 40 սէնէ գաստար էվվէլ
ինկիլլէր Հինտտէ էսքի վաղըթլար-
տա մահսուլտար օլուպ մուալիսարէն
եապան գալմըչ օլան խայլը արաղիլի
չէնլէթմէյէ պաչլատըղլարընտան պէ-
րու, ճէսիմ պէնտլէր վէ սու ճէտվէլ-
լէրի ինչա էթմէքաէ տիրլէր: Մատ-
րաս էյալէթիլին ճէնուպ թարաֆըն-
տա Գալլէրի նամ ըրմագտա զայէթ
ճէսիմ պիր պէնա եափըպ ըրմաղըն
սուլարընըն խայլը պիր գըսմընը պիր
չօգ ճէտվէլլէրէ թագսիմ էթտիլէր,
վէ պու վէճհէ պիլնէր իլէ տէօնիւմ
գուրազ արաղի սուլազ վէ մահսուլ-
տար օլտու: Պու պէնտ իչին 80,000
լիրա սարֆ օլունտու իսէ տէ, արա-
ղիլին տէյէրի իքի գալթ օլտու, պիր
սէնէ զարֆընտա չիֆթիլիք սահիպլէ-
րինին թիճարէթի 100,000 լիրա արթ-
տը, օլարաղիլէրին մահսուլտընտան
տէվէթիլն ալարըղ վարիտաթ տա 70,
000 լիրա գաստար չօղալտը: Թուլէն
իքի պուչուգ միլ, զէմիլն արգէն 130
այագ, եիւքսէքլիլի տալի 12 այագ
մէֆրէթ պիր պէնտ տէ Կօտալլէրի
նէհրինտէ սահիլտէն սահիլէ եափըլ-
տը: Պու պէնտ տայագ օլմագ իչին
նէհրին իչինտէ, թուլէն 80 այագ, ի-
րի թաչլարտան իպարէթ պիր տէ տու-
վար չէքիլմիլ տիր: Նէհրին սուլարը
իչպու պէնտին վասիթասը իլէ պիր
չօգ ճէտվէլլէրէ թագսիմ օլունուր,
ճէտվէլլէր իսէ խայլը գուրազ արա-
ղի սուլատըգտան մատա, թիւճճար-
լարա մալլէրինի կէօթիւրիւպ կէթիւր-
մէյէ Եօլ օլմուլլար տըր: Ճէտվէլլէ-
րին հէփիսի թուլէն 900 միլ տիր, վէ
50,000 գաստար մալունա վէ սալ թի-
ճարէթ մէրքէզի օլան պիր չօգ չէհի-
լէրէ մալ թաչլմագտա տըրլար: ճէտ-
վէլլէրին վասիթասը իլէ թագսիմ օ-
լունան սու իսէ 4,000,000 տէօնիւմ
գաստար արաղիլի սուլայըպ մահսուլ-
տար էտէր: Պէնտին վէ ճէտվէլլէրին

ինչասը իչին օլան մէսարիֆ չիմաի-
յէտէք 600,000 լիրա գաստար օլմուլ
իսէ տէ, պուլ մէսարիֆին իքի գա-
լընտան զիյատէսի վարիտաթլնարթ-
մասը իլէ տէվէթէ թէտիլէ օլուն-
մուլ տուր: Գանդէսնէհրինին սուլա-
րընը ուղագ մահալլէրէ թէվզի էտէն
մէֆրէթ պիր պէնտ տէ Պէնկալ էյա-
լէթիլնտէ եափըլմըչ տըր: Պու պէն-
տին անա ճէտվէլի թուլէն 348 միլ
տիր, ճէտվէլին չիւպէլլէրի իսէ թու-
լէն 306 միլ, վէ պուլ չիւպէլլէրին սու-
լարընը թէվզի էտէն ուֆագ սու Եօլ-
լարը տա թուլէն 3,000 միլ տիր: Հէփ
պու ինչասթա սարֆ օլունան մէպ-
լաղ 1,400,000 լիրայա պալիղ օլմուլ
տուր: Թուլէն 357 միլ պիր ճէտվէլ
տէ Փէնճագ էյալէթիլնտէ ինչա օ-
լունմուլ տուր, վէ պուլ ճէտվէլ վա-
սիթասը իլէ 2,600,000 տէօնիւմ ա-
րաղի սուլարըլըր: Պիր թագըմ ճէտ-
վէլլէր վէ սու Եօլլարը տա Սինա վէ
Օրիստա նաման էյալէթլէրտէ ինչա
օլունմուլ տուր:

Հինտին ինկիլ հիւքիւմէթի մէ-
մալիքին իսլահը հալի իչին պուլ գա-
տար իմալաթը քեաֆի սաչմայըպ, կէ-
լէճէք 15 սէնէ զարֆընտա 20,000,000
լիրա տահա սարֆ էտէրէք սու ճէտ-
վէլլէրիննարթըրմաղա նիլէթի օլտու-
ղունու պէյան էթմիլ տիր: Հինտ հիւ-
քիւմէթիլին պուլ գաստար աղչէ սարֆ
էտիպ մէզքիւր ճէտվէլլէրի եափմա-
սը վագա պէօյիւք աղըլլըլըք տըր,
չիւնքի էհալիլի սէրվէթ սահիպի էթ-
մէքլէ էվվէլա քէնտի վարիտաթընը
արթըրըր: սանիէն, արաղիլի մահսուլ-
տար էտիպ գուրաղլըղա չարէ էթմէք-
լէ գահթըն տէհէթիլի աֆէթիլին էօ-
նիւնիւ ալմըչ օլուր:

ՄԱՏԱՄ ՄԱԳ ՄԱՀՈՆ

1838 ին գըչ էանասընտա Փրանսա-
նըն Լիմօթ չէհրինտէ գըղլար մէք-
թէպի գաղաէն թուլթուլու, վէ ա-
թէչ պիւթիւն խանէյի սարըպ հէր
քէս գալմատա իքէն, աթէչի սէյր
էտէն գալապալըղըն արասընտա,
Պիր քիւչիւք գըղ չօճուգ իչէրտէ
գալար տէյիւ պիր թէվաթուր չըգ-
տը: Սէյիրճիլէր պունու իլիթաիլէ-
րինտէ, աճընարագ սէֆիլ գըղ չօ-
ճուգ իչին տուա էթմէքաէ իքէն,
սուլարը տաղընը, կէճէլիք էլպի-
սէսի տիր եանտան սարգըրմըչ, ու-
ղուն պօյլու պիր գըղ «Պէն չօճու-
ղու գուրթարըրմ» տէյէրէք մէյ-
տանա չըղըպ, տէր աղապ թուլթու-
լան էվաէն իչէրի կիրտի, վէ պիր աղ-
տան էհալիլին Աֆէրին սէտալարը ի-

լէ, թէհիւքէտէ օլան քիւնիւք դըզ չօ-
ճուգ գուճաղընտա, էվտէն տիշարը
չըգտը: Պիր գաչ կիւն սօնկրա Ֆրանս-
սա գրալը Լուի Ֆիլիպ պու ճէսուր
գըզա պիր ալթուս միտալ կէօնտէր-
տի, վէ օլ վուգուսթը կէօղիւ իւէ
կէօրէն պիր Ֆրանսըզ եիւզ պաշըսը
տախի օնուսնլա մախսուս կէօրիւշէք
խաթէտի: Պու եիւզ պաշը շիմաիքի
Ֆրանսըզ ճիւմհուրիյէթիւնին րէիսի
Մաք Մահօն տուր, օլ ճէսուր գըզ
տախի միւշարիյէթիւն զէվճէսի մա-
տամ Մաք Մահօն տուր:

ՆԻԿՏԵՏԵՆ ՊԻՐ ՄԷՔԹՈՒՊ

Յուլիս 1 տէն սեպ. 27 յէտէք Նիկոն
խաթախանէսինէ 154 նէֆէր խաթա գա-
պուլ օլունմուշ տուր: Պունլարտան 110
նէֆէրի քէսպի սըհհաթ էթտի, 10 նէ-
ֆէրի տախի զաիֆ հալտէ խաթախանէ-
տէն չըգտըլար, վէ 14 նէֆէրի տէ վէֆաթ
էթտի: Մահալէ արալարընտա պագըլան
խաթալար 140 նէֆէր իտի, պունլար-
տան 154 նէֆէրի իֆաղաթ քէսպ էթտի-
լէր, 6 նէֆէրի իսէ վէֆաթ էթտի, իշպու
խաթալար իշիւն ճէման 16,745 1/4 զուրուշ
մէսարիֆ օլմուշ տուր:

Թապիպ էֆէնտիւնին վէ սաիր մուսվին-
լէրիմիզին պու պապտէ տիրիզի զայրէթ
էթմէտիքլէրի պէյանտէն միւսթաղնի տիր:
Շիմտի Ատանատան ավտէթ էտէն քէյֆ-
սիզլէր քէսիւմիշ օլտուղունտան, խաթա-
խանէ տաղըտըմը իսէ տէ, մահալէ արա-
սընտա պագը քէյֆսիզլէրէ հալա պագըլ-
մագտա տըր, Համտ օլտուն, միւսիւք խա-
թալըզլար կէրէյի կիպի աղալմը տըր:

Իանէնին պէտայէթիւնտէն պու անէ տէ-
կին Գալսէրիյէ միսիօնէրլէրի թարաֆըն-
տան 200,000 զուրուշը միւսթէճափիզ պիր
մէպաղ ախզ էյլէմիշ օլուպ, իքթիզասը-
նա կէօրէ սարֆ էյլէտիք: Հալա եանըմըզ-
տա գալան պիր գաչ պին զուրուշուն պէօ-
յիւք գըսմը իւէ գըշ իշիւն էլպիտէ, օտուն,
քէօմիւր վէ ուն թէտարիք էթմէքտէ իզ,
զիրա մէվսիմի շիթատա սէֆալէթին տա-
հա զիյատէ արթաճաղը տէրքեար տըր:
Շիմտիյէ տէք 125 փարչա էլպիտէ թէվզի
էթտիք: իշպու իանէյի հիմնէթ էտէն վէ
թօլիւնմասընա վասիթա օլան խայրխաչ
զաթլարա նէ գատար թէշէքքիւր էթսէք
աղ տըր:

Հ. ՆԱԶԱՐԵԹ Մ. ՄՕՍՏԻՉԵՆՆ
Նիկոն, հոկ. 4, 1875

1874 ՍԵՆԵՍԻ ԻՉԻՆ ԿԻԼԻԿԻԱ
ԻԹԹԻՀԱՏԸՆԸՆ ՍԵՆԵՎԻ ԲԱՓՈՐԹՕ-
ՍՈՒՆՈՒՆ ՃԵՏՎԵԼԻ

Իթթիհատըմըզն տախիսինտէ եիրմի
պիր այըլ մահալէրտէ նիզալը վէճհ իւզ-
րէ թէշէթիւ օլունմուշ եիրմի ալթը առէտ

քիւնիւքլէրիմիզ օլուպ, պունլարըն տէօրտիւ
Մարաշտա վէ իքիսի Այնթապտա թէշէթիւ
օլունմուշ տուր: Մէքքիւր քիւնիւքլէրին օն
իւշիւնիւն տախի չօպանլարը վար, պագի-
լէրի իսէ, մուսվագաթ վաիզլէր իւէ իտա-
րէ օլունուրլար: Մէքքիւր քիւնիւքլէրին էն
ճէմիյէթիւի 1,150 վէ էն քիւշիւյիւ 71
նուֆուստան իալարէթ տիր: Մէքքիւր եիր-
մի ալթը քիւնիւքլէրտէն մատա, էնրէպա-
գան, Սիս, Պէյլան, Եօղունօլուգ, Օրուլ
նամ մահալէրտէ ֆրօթէսթանթ ճէմաթ-
լար պունլունուր իսէ տէ, օնլարտա էլան
քիւնիւք թէշէթիւ օլունմուշ իտիյինտէն,
օնլար աթիտէքի ճէտվէլին տախիլինտէ
տէյիլ տիրլէր:

Մէքքիւր եիրմի ալթը քիւնիւքլէրտէն,
Մարաշ Գալա ալթը, Թարուս վէ Ուրֆա
քիւնիւքլէրինտէն մատա, պագի եիրմի իւ-
շիւնիւն 1874 սէնէսի րաիօրթօսունուն
ճէտվէլի աթիտէ պէյան գըլընըր:

Ա. ՃԵՄԱՍԱՍԱ ՏԱԻՐ

Միլլէթ տէֆթէրինտէ մուգայյետ	
Փրօթէսթանթլար	7,802
Էրքէթլէր թահմինէն	4,528
Գարըլար	5,274
Օգուսագ եաղմագ պիլինէր	2,992
Ճէմաթա խարիճտէն միւնզամօ-	
լանլար	155
Ճէմաթտան րուճու էտէնլէր	17
Թէվէլիւտ էտէնլէր թահմինէն	263
Վէֆաթ էտէնլէր	182

Բ. ՔԻԼԻՍԵՅԷ ՏԱԻՐ

Քիլիսէ աղասը	2,142
Էրքէթ աղա	1,165
Քիլիսէ աղալըզնա ճէմաթտան	
միւնզամ օլանլար	192
Քիլիսէ աղալըզնտան միւնզաթի	
օլանլար	40
Վաթթիլ օլունան չօճուգլար	274

Գ. ԿԻՐԱԿԻ ԻԸՋՄԵԹԼԻԲԵՆԷ ՏԱԻՐ

Վաղա կէլէնլէրին վասաթ սայըսը	5,741
Կիրակի մէքթէպինէ կէլէնլէրին	
վասաթ սայըսը	4,608
Կիրակի մէքթէպի մուսվիմլէրի	140
» » մուսվիմլէրի	63
» մէքթէպինէ կէլէն օլանլար	726
» » » գըզլար	463

Դ. ՄԷՔԹԵՊԼԵՐԷ ՏԱԻՐ

Մէքթէպլէրին սայըսը	41
Մուսվիմլէր	21
Մուսվիմլէր	24
Քեաֆֆէլ շայիրտան	1,567
Օլլանլար	879

Ե. ԻՐԱՍԱ ՏԱԻՐ

Փուգարա սանտըղընտան	14,460
Ախէր Եօլլար իւէ ճէմաթտան ա-	
լընան իանէ	150,546
Խարիճտէն ալընան իանէ	88,980
Ենքիւն	253,986

Չ. ՄԱՍՐԱՑԱ ՏԱԻՐ

Վաիզէ	75,710
Մէքթէպլէրէ	50,147
Ֆուգարայա	19,891

Ախէր մահէլլէրտէ ինճիլ վաղը իշիւն	5,200
Էպիլյէ իշիւն	78,148
Ախէր մահէլլէրէ կէօնտէրլէն իանէ	1,805
Զուհուրաթ	18,257
Ենքիւն	229,156

Պալատէքի ճէտվէլ հագգընտա աթի էլ
պէյան պիր իքի խուսուսլար տիգգաթա
շայան տըր:

Կիրակի մէքթէպինտէ 65, վէ սաիր մէք-
թէպլէրտէ 24 մուսվիմլէրին իսթիլտամ
օլունմասընա նաղարէն, տախիմիզտէ նի-
սա թաիֆէսինին խայը տէրէճէ թէգատ-
տիւմ էթմիշ օլտուղունա սկվինիլ իսէքտէ,
գըզլարըն սայըսը կիրակի մէքթէպինէ կէ-
լէն օլանլարըն սայըսընտան 500 գատար,
վէ սաիր մէքթէպլէրէ կէլէն օլանլարըն
սայըսընտան 200 գատար էքսիք օլտու-
ղունա էսէֆ էտիպ, տիշ էշիլ գըսմընըն
թալիմ ու թէրպիլյէսի տահա զիյատէ թէ-
գատտիւմէ միւսթաճ օլտուղունա գալիէն
լիզամ օլմուշ իզ:

Խարիճտէն ալընան իանէնին եէքիւնիւ-
նիւ պէյիւտէն մէպաղը, Ատանա մասլէտ
Եէրի իշիւն ալընան 48,895 զըշ տուր:
Մէպաղը մէքքիւր պէհէր սէնէ ալընաճագ
իանէ օլմաղըն իշիւն, իթթիհատըմը քի-
լիսէ իտարէսի իշիւն խարիճտէն ճէտվէլտէ
իշար օլունան մէպաղըն նըսթը գատար
(40,000) իանէ ալմըշ իսէ տէ, տախիմիզ-
տէ պունլունան 25 քիլիսէթ ումուրու տի-
նիյէ իշիւն մէքքիւր մէպաղըն իւշ պունլուգ
միտի գատարընը եախօտ 145,000 զուրուշ
վէրմիշ տիր:

Փրօթէսթանթլար վէրկի վէրմէքտէն
աղատէի սէր էթմէք իշիւն Փրօթէսթանթ
օլույօրլար տէյիւ իթթիհա էտէն Մասիսէ,
տար պիր տախի տէ (Կիլիկիտա) միւթէ-
վաթթըն Փրօթէսթանթլարըն ումուրու
տինիյէ իշիւն խարիճտէն ալըզլարը իա-
նէնին իւշ պունլուգ միւսլինի, եախօտ տա-
խիմիզտէ պէյիլէ ֆագիր վէ ումուլն աղ-
լըզ օլան ճէմաթլարըմըզն 1874 սէնէ-
սինտէ 145,000 զըշ վէրմիշ օլմաղըն րէս-
մի պիր ճէվապ օլուն:

Կ. ՄԱՐԳԱՐԵՆՆ

Մարաշ, 22 սեպտ. 1875

ՄԱՐԱՇՏԱ ԳՕԼԵՐԱ

Օգոս. 50տա Մարաշտա պիր Փրօթէս-
թանթ չօճուղունուն գօլէրատան թութու-
լուպ, 5—6 սաաթ զարֆընտա վէֆաթ
էթմէսինտէն մէքքիւր մախուք իլլիթին
Այնթապտան պուրայա տախի սիրայէթ
էթմիշ օլտուղուն աննաշըտը: Սեպ. 5 տէ
գօլէրա շիտաթ քէսպ էաիպ, սեպ. 12 յէ-
տէք տէվամէյլէտի, վէ 15 տէք պիթթէտ-
րիճ թէնզիլ օլտու: Մէսմուսթա նաղարէն,
պիւթիւն շէհիրտէ եէվիլյէ 15—20 վու-
գուսթ, 7—10 վէֆիյաթ տախի վուգու-
պուլտու:

Սեպ. 15—19 տէք սայըի հիշ պիր վու-
գուսթ իշիտիլմէտի իսէ տէ, սեպ. 19տա
պիր գաչ զէվաթըն գօլէրատան թութու-
լուպ վէֆաթ էթտիլի իշիտիլտի: Անտէն
սօնդրա պու կիւնէտէք պագէն պիր գաչ
քիւնիւք թութուլուպ վէֆաթ էտէյօր: Գօ-
լէրատան թութուլանլար, ալէսէվիլյէ 7-8
սաաթ զարֆընտա վէֆաթ էտէյօրլար:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐԵՆՆ

Մարաշ, սեպ. 30, 1875

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բուսի Հոկ. 24, վե Ալաֆր. Նոյ. 2, 1875

ԻՍԹԱՆԳՈՒ

Թուրքիա ֆոնտուրընըն պու հաֆթաքի ֆիաթը կէշէն հաֆթայա նիսպէթլէ 1000տէ 10 ելւքսէք տիր: Պրանսա, Թուրքիանըն իթթիխազ էյլէալի թէտապիրի մալիյէ հազգընտա պիրլիքտէ պապը ալիյէ պիրմիւզաքէրէ կէտեքսիւնէր տէյիւ էվրոփա տէվլէթլէրինէ թէքլիֆ էթտի իսէ տէ, Ինկիլթէրրա, Բուսիա վէ Ավսթրիա Պրանսանըն պու թէքլիֆինի դապուլ էթմէտիլէր: Պապը ալի թէտապիրի մալիյէյի քեամիլէն իճրա էտէճէլինէ տաիր Թուրքիանըն շանընա մուվաֆթը հէր նէվ թէէմինաթ վէրէճէլինի էվրոփա տէվլէթլէրինէ պէյան էթտի: Սաորդ փաշանըն ֆարիս սէֆիրի նապ օլունմասը Թուրքիանըն իթիպարը մալիսինի Պրանսա տա եէրինէ կէթիրմէք իշին պապը ալիլին հէր սուրէթլէ արզուքէշ օլունուլունա պիր տէլլ սայըլսա սէզա տըր: Պէշ սէնէլիք ֆաիզ վէ թագսիթլէրին նըսֆընա պէտէլ վէրիլէճէք վէ 1000տէ 5 ֆաիզ կէթիրէճէք օլան 35, 000,000 լիրալը սէնէտաթ հազգընտա, պապը ալի հոկ. 18/30 թարիխի իլէ եէնի պիր նիզամ նէշը էթտի: Հէր սէնէ եէտի միլիօն լիրալը սէնէտ չըգաճադ, վէ պունլարըն ֆաիզինըն նըսֆը յունվ. 1/13 տէ, նըսֆը տիկէրի տէ յուն. 1/13 տէ, իֆա օլունաճադ տըր: Իշպու սէնէտաթ տալի թըպդը էսհամը ումուսիյէ նազարը իլէ պապըլըպ, ընլարտան պիր կէտէ ֆարգը օլմայաճադ տըր:

Թուրքիանըն մալիյէսինի նիզամընա դամադ իշին միսթըր Կլաուսթընա թէքլիֆ օլունմուշ տըր տէյիւ թէվաթուր պուլան խապէր եանլը տըր:

— Մատէն վէ օրմանլարըն իշլէտիլմէսի իուսուսուլունա եէնի նիզամլար վազ էթմէք իշին պիր եէնի դամիսիօն թէշրիլ օլունմուշ օլունա, հաֆթատա պիր տէֆա ազտը մէճլիս էթմէքտէ տիր: Իշպու դամիսիօն ազալարը Պետրոս էֆէնտի Գուլումճեան, Օսմանլը պանգասընըն տիրէթօրու միսթըր Փոսթէր, Մ. Հանսըն, Մ. Չարիֆի, Մ. Գորօնի, Մաքսուտեան Սիմօն պէյ, Մ. Մորօ վէ Մ. Վիս տիրէր:

— Պարօն Հիւրչին Բուսիլի տէմիր Եօլլարը իշին էթտիյի մաթլուպաթընը թէֆթիլ էթմէք մէմուրիյէթի իլէ նապ օլունան դամիսիօն խիթամը մէմուրիյէթ էտէրէք, զաթէն սատրաղամ հազրէթլէրինին տալի

դապուլ էթմիշ օլունուլուն էսաա իւզէրինէ մէպնի եէնի պիր դարար թէքլիֆ էթմիշ օլունա, տէմիր Եօլ գումիանեատը վէքիլէրի տալի պու դարարը դապուլ էթմէյէ հազըր տըրլար:

— Պանտտան ալընան սօն թէլէկրաֆ խապէրինէ նազարէն, Եադընլարտա Տալմաչիա հուսուսու իւզէրինտէ 1,000 նէֆէր ասըլար իլէ ասաքիրի շահանէ պէյնինտէ պիր դավչա օլունա, ասըլար 70 նէֆէր թէլէֆիյաթլէ Տալմաչիայա իլթիճա էյլէմիշ տիրէր: Պիր դավչա տա Սալա նէհրի քէնարընտա վուզու պուլարադ, ասըլարտան 50 նէֆէրի թէլէֆ օլունա, մապագըրը ըրմագտան էթմէյէ ֆիրար էթմիշլէր: Տալմաչիայա իլթիճա էթմիշ օլան ասըլարտան չօգլարը Հէրոքէ կէրի ալտէթ էտէրէք ասաքիրի շահանէ թարաֆընտան մուհաֆազա օլունմագտա տըր: Մօսթարտա պուլունան ինկիլզ դօնսօլուս, Ավսթրիա, Սըրպիա վէ Գարատազ հուսուսու ասըլարա աչըդ օլունուլուն իսեանը տէֆ էթմէք կիւճ օլաճազընը լափօթօսունտա պէյան էթմիշ տիր:

Պասիրէթին պէյանընա կէօրէ, զուհուր էտէն ուլլունսուլլունտէ ֆի իշին Փիլիպէյէ, Գըզանճըզա վէ էսքի Չապրայա ասաքիր վէ զապթիյէ իրսալ օլունմուշ տուր: Թէվաթուրա նազարէն, մէքըլը մահալլէրտէ պազը փափազլար վէ խօճալար էհալիյի թահրիք էթմէք իսթէմիշլէր: Իշպու քէյֆիյէթին թահրիք վէ թէտագիդի զըմընտա Չաթը շահանէ թարաֆընտան եալէրի հարաթ Թահսին պէյ մահսուսէն օլ ճանիպէ իղամ օլունմուշ տըր:

Շուսուսուն ալընան խապէրլէրէ նազարէն, ֆէսատ չըգարմադ չիւպհէսի իլէ ալաղ ու կիրիֆթ օլունուլ թահլթ թէվլըքթտա պուլունան Պուլկարլարտան չօգլարը ինճէ պիր իսթիլթագտան սօնդրա սալը վէրիլիշ, անճադ սէքիլքիլի դապահաթլը պուլունարադ ճէզալարընը չէքմէք իշին Բուսուլգա կէտէթիլմիշ տիրէր:

Բէզա Պասիրէթ, Պանա վէ Հէրսէք հիւքիլմէթի իշին եէնի նիզամլար հազըրլանմը տըր տէյիւ Եադալոր իսէ տէ, պունլարըն նէտէն իպարէթ իսիյինի պէյան էթմէմիշ տիր:

Հոկտ. 17/29 թարիխի իլէ Ս. Փէթըրըսպուրկտան քէչիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆ խապէրինէ նազարէն, Բուսիանըն ըէամի զապթիլտաթ Թուրքիանըն վատ էթմիշ օլունուլուն իսլահաթը

իճրա էթմէք իշին էվրոփա տէվլէթլէրի Թուրքիայա մուսալէնէթ էթմէյէ հազըր օլունա, էհալիինին մէնֆաաթը վէ էվրոփանըն սուլուն իշին լազըմ կէլէն իսլահաթըն իճրաճընա պապը ալի թարաֆընտան տալի պէյլի սայ օլունաճազընը մէմուլ էտէրլէր տէր:

— Մկրտիշ Սիմօնիլիշ, Ստեփան ֆափազեան, Շիրին Շիրինեան վէ Մկրտիշ Ալիբասեան, իրիսի սիրգաթ վէ իրիսի տալի իըրալա Եաթագլըք թէօհմէթի իլէ, իւշէր սէնէ մահպուսիյէթ էհիւքմ օլունտուլար: Մէրգուման սիրգաթ էթտիլէրի մէպլազը պանգայա թէտիյէ էթմէյէ տալի մահրիւմ տիրէր:

— Սօն թէլէկրաֆ խապէրինէ կէօրէ, Հալէպտէ գօլէրա շիտտէթ քէսպ էթմիշ վէ հոկ. 18տէն 24 էտէք 692 քիշի իլլէթի մէզպուրէտէն թուլունլուպ, 449 քիշի տալի վէֆաթ էթմիշ տիր: Պաշա մահալլէրտէ իլլէթի մէքըլը սայքի միւնտէֆի օլմուշ տըր:

ԷՎՐՕՓԱ

Պիր թագըմ Ալաման փիսգօփուլար Ալմանիա տէվլէթի իլէ եէնի միւշքիլաթտա պուլունմամագ իշին նէ հարէքէթ իթթիխազ էթտիլէր տէյիւ ֆափատան թալիմաթ թալէպ էյլէտիլէր:

— Մ. Թիէր հոկտ. 5/17տէ պիր նութը իրատ էտիպ, շիմտի Պրանսա իշին միւմըլուն օլան հիւքիլմէթ ուսուլուն անճադ ճիւմհուրիյէթ ուսուլուն տուր, Եօլսա Պրանսա հիւքիլմէթի միւսթագիլէի իմիէրաթօրիյէ թահլթընա տիւլէճէք տիր տէր:

— Ալմանիա փարլամէնթօսու հոկ. 5/17տէ Պէրլինտէ քիւշաո օլունտու: Իմիէրաթօր թարաֆընտան զրաաթ օլունան նութգտա շիմտի էվրոփանըն սուլս վէ ասայիշի 20 սէնէտէն պէրու օլանտան տահա զիյատէ էմին պիր հալտէ պուլունուլոր տէնիլմիշ տիր: Նութգը մէզպուրտա իթալիտա զրալ վէ էհալի թարաֆընտան իմիէրաթօր հազգընտա իղհար օլունան հիւսնիւ գապուլ վէ թէվլէճճիւզ զիքը օլունարադ, Ալմանիա վէ իթալիա միլլէթլէրիին հուսուլա կէթիլթաթլէրի իթթիհատը տալիլի սուլուն պապալընա եէնի վէ տէվամի պիր թէէմինաթ օլունուլուն տալի պէյան օլունմուշ տուր:

Ամերիգա միսիօնէրլէրի շիրքէթի Թարաֆընտան, Միւսիլիֆի զապթիլա ճ. Բ. Կրին

ԻՍԹԱՆԳՈՒ

ՄԱԹՊԱՅԻ ԱՐԱՄԵԱՆ
Չապմագըլար, Յալոքեան խան Նուս. 12.